

narju in reformatorju, učenjaku, politiku in učitelju državnega prava. — Društvo »Zvonimir« na Dunaji izdalo je spomenico tristoletnice Gunduličevega rojstva. Tu je opisan v kratko životopis njegov, potem sledé pesmi, katere so spevali prvi hrvatski pesniki njemu v slavo in pa razna mnenja o Gunduliču. Izdanje je zelo krasno, na čelu dela pa je Gunduličeva slika. Naj povem na tem mestu, da so po vseh hrvatskih mestih proslavili slavnega pesnika, kar so najbolje mogli. Da, tudi bratje Srbi ga niso pozabili. V Belem gradu so se posebno obnesli. Pri predstavi objel je pred Gunduličevim spomenikom Hrvat Srba, Hrvatica Srbkinjo. »Sloga naj bode med jednokrvnimi brati!«

Tudi bosenski Hrvati počeli so vstajati. V Serajevu, v tiskarni »Bosenske pošte« počela so izhajati »Pjesnička djela«, velikana v pesnji, priprostega bosenskega frančiškana Fra. Grge Martića. I. zvezek (8°. str. 64. Cena 30 kr.) prinaša početek »Osvetnici I. Obrenov. Dogodjaj iz 1857.« Kaj je Hrvatom Martić, je dobro znano. Zatorej bodejo jim dobro došla njegova dozđaj tiskana in še ne-

tiskana dela, katera bodejo izšla v 20 zvezkih v zelo elegantnem izdanji. — Mlad, a zelo izvrsten in priljubljen pesnik Ivan Lepušić, kateri je svoje pesme posebno v »Viencu« oglaševal, pozivlje Hrvate na I. zvezek svojih pesmij »Pjesnički prvijenci«, katere bodejo obsežale 12 tiskanih pol, a izšle bodejo tudi v tiskarni »Bosenske pošte«. Cena knjigi bode 1 gld. — Rusi počeli so se bolj ozirati na brate Hrvate, ker so v ruskem mesečniku: »Djelo«, v prevodu Umenov-Kaplunskega izšle dve pesmi neumrlega A. Šenoe.

Z novim letom počeli so izhajati razni novi časopisi, takó n. pr. v Zagrebu: »Dom i svet«, »Pregala«, »Priatelj naroda«, v Karlovc: »Zora«, a na Sušaku »Nepristran«.

Smrt pobrala je z novim letom tudi dva moža, katera sta precej koristila Hrvatom na književnem polju. 7. januarja umrl je v Zagrebu Mijo Krešić. Bil je dober podpiratelj hrvatske knjige, založeval je: »Naše gore list« in izdajal: »Hrvatski zabavnik«. 20. m. m. je pa umrl Jos. Lach, župnik v Madjarevu. Uredil si je v Madjarevu malo tiskarno in izdajal pridige pod naslovom »Duhovni pastir«. R. i. p.!

Raznoterosti.

Oves, oset, vražji stric. Leta 1829 je rajni dekan A. R., čegar spisi so mi po č. g. I. Št. v roke prišli, zapisal sledečo pravljico, menda še sedaj med štajarskimi Slovenci znano.

Bog je rastlinam vsaki svoje ime dal in tudi odločil, v kateri namen naj služi. Pristopil je pa vrag in je rekel: »Daj tudi meni kako žito, da bom nekaj svojega imel.« Bog mu je odločil oves, naj ga ima. Vrag se je kar hitro proti peklu podal, da bi si tam svoje žito zapisal in imena njegovega ne pozabil. Zdaj je pa stopil pred Boga sv. Peter in je rekel: »Pač škoda za oves! V hudih letih bi še kdaj človek rad ovsen kruh jedel.« Ko je to rekel, je kar hitro za vragom postopil, ki je s potoma v enomer mrmral: »Oves, oves, oves«, — da bi imena svoje rastline ne pozabil. Ko sv. Peter vraga dojde, lopi s palico po drevesu, mimo katerega je vrag hitel — in vrag se silno prestraši, tako, da mu spomin na oves čisto izgine. Zadere se ves jezen nad sv. Petrom: »Kaj me strašiš? Zdaj sem, žito pozabil, katero mi je Bog dal.« Sv. Peter pa mu reče: »Nič ne de; če si je ti pozabil, jaz ga nisem: oset je tvoj.« Vrag si je hitro oset zapisal, in oset mu je tudi ostal; zato se pa tudi »vražji stric« imenuje.

Dr. Jos. Pajek.

Kdor hoče postati gluh, naj kupi »antifon« (Antiphon), ki ga je izumil stotnik M. Plessner v Stuttgartu. Čemu neki nam bode, vprašate me?

Jaz ga sicer še nimam pa včasih bi ga potreboval. Le pomislite: celo uro in še več poslušati, kako začetnik svoje hripave gosli drgne, ali kako drugi po klavirju razbija, kako včasih v drugem ali tretjem nadstropji poka, bobni, skriplje, šumi, cvili, piska... Tu bi na mestu bil antifon. Včasih sem v šoli med uro, ko nisem še dobro znal za naslednjo uro in je vrišč v sobi bil velik, vtaknil dva prsta v ušesi in imel sem izvrsten antifon; ako to ni izdalo, vpil sem tudi sam z drugimi ali pa celó tolkel z nogo ob tla, kar seveda ni bilo prav. Plessner pa je napravil mesto prstov nekake zamaške, ki se vtaknejo v ušesa in se v njih prav krepko držijo. Antifon se obesi lahko kar na urino verižico in kadar hočeš, vzameš ga v službo.

Enokoleselj. Naši mladi čitatelji so gotovo že občudovali one čvrste jezdece, ki imajo namesto konja — voziček z dvema kolesoma, kojega sami gonijo. Prav lepo je videti takega čvrstega samovoznika, gotovo jim kak mlad gledalec zaviđa njihovo spretnost in si želi imeti tak dvo-koleselj ali bicikel. No pa dvokoleselj še nič posebnega ni. Neki Mills v Pittsburgu je iznašel enokoleselj ali unicikel. Kolo je precej veliko, njegov premer je 2 metra dolg. Sredi kolesa sta napravljeni dve stopali in sta utrjena dva ročaja. Samovoznik mora stati ter goniti kolo z nogami, s katerimi se opira na eno in na drugo stran. Vravnavo se ta »hitronožec« (velo-

ciped) s tem, da se voznik na ono stran nagne, kamor hoče voziti. Pravijo, da se more enokolesnik zelo hitro voziti. — No, naj si bode: ne bomo jim zavidali dvokoleseljskov in enokoleseljskov, dokler je naš brezokoleselj dober, ki nam ga je dal vsem stvarnik.

Robida. Čaj piti je včasih dobro, posebno po zimi se prileže čašica te pijače; le škoda, da je pravi ruski čaj predrag, razni namestki pa so navadno pusti ali celo škodljivi.

Vendar eno pošteno izjemo vam lahko povem. Bodeči grm robidov vsi poznate, ali od slabe, ali od dobre strani. Kadar ste moško šetali po ledini, vas je krepko obrala za obleko opozarjajoč, da je ne smete tako prezirati; ali pa vam je ponudila ob hudi vročini sočnih črnorudečih jagod-robidnic v hladilen lek. V latinskem se piše robida za: »*Rubus fruticosus*« in stoji v žlahtnem redu »*Rosaceae*« in v razredu »*Dryadeae*«. Mladi listi tega grma ubrani, na solncu posušeni in navadno pripravljene, dajo prav okusen čaj, ki je vrhu tega silno dober kup, ker si ga more vsakdo sam nabirati. Ako se komu posreči izumiti kak posebno izvrsten recept za robidov čaj, naj ga tukaj v občno korist razglasi.

J. J.

Cvetica ognjenica. Znanе so vam razne čudovite lastnosti naših domačih in tujih rastlin. Kdo še ni videl rože, lilije v cvetji? Ali ni krasen šopek, kadar spretna roka med rože in klinčke povije še modrih vijolic in kako lepo vse to diši! Nekatere rastline hranijo v sebi zdravilnih, druge redilnih moči; vsakatera ima gotovo kaj posebnega od Stvarnika jej podeljenega. Eukalyptus prežene močvirsko mrzlico, da le raste kje poleg naše hiše. Apocinum lovi muhe, Plectranthus preganja mole; iz teh in enacih delajo prah zoper ta mrčes. — Tudi mesto ur služijo cvetice, ker imajo nekatere to lastnost, da se ob določenem času razcvetajo in enako zapirajo. Jalapa, Oothera i. dr. cvetó le v mraku in ponoči, lan in slak pa le po dnevu. Tacih znamenitost poznate vsi več ali manj, a da so tudi cvetice ognjenice na svetu, tega pa ne vé vsakdo. Hribe ognjenike — te že poznate, a cvetke take ne in vendar raste na zemlji naši. Ime jej je: *Dictamnus fraxinella*, jesenjaka ali jesenov koren po domače; cvete rudeče ali belo in prijetno diši. Ta cvetlica ima tedaj to lastnost, da si pusti svoje krasne cvete prižgati in kadar niso rosní, goré s svetlim plamenom, pa vendar ne zgoré, marveč so v dveh ali treh dneh enako krasni, kakor prej,

in prižgani na novo ravno tako lepo zopet gorijo. To prihaja od tod, ker se ta cvetlica polí v svoji rasti, in ta njeni lepo dišeči znoj ima v sebi eterične snovi, katere vžgane naglo zgorijo in cvet v ognju ohranijo. Poiščite torej v svoji knjigi najprej in potem spomladi v prirodi to čudovito cvetko in poskusite to iznajdbo. Ako se vam posreči, pišite na »Dom«, da se razglasi po »Svetu«.

J. J.

Vstrajnost kitajska. Kdor hoče na Kitajskem višjo stopinjo učenosti doseči, mora zelo priden in vstrajen biti. Prva dijaška leta rabi Kitajec verski nauk in si zapomni cele knjige na pamet. Daljnih šest let se mora vaditi oblikoslovja v pisavi in govoru. Kadar se že zna vsestransko gibati, treba se je še nekoliko let vezbati, da si pridobi tudi spretnosti. Komaj se dan zazna, ima kitajski dijak že knjigo v rokah in se trudi in vadi do pozne noči. Zaspan ne sme biti nikdar. Ako mu v poznih urah glava noče več ravno stati, lahko si svojo kito priveže na kljuko, ali si s šilom podpre brado in se uči naprej.

Čas je treba vestno rabiti za učenje. Na sprehodu, pri obedu, celó za plugom se uči Kitajec, kadar je sila velika. Obesi knjigo volu med roge, koraka za plugom in nadaljuje učenje; tako služi ob enem dvema gospodoma. Kadar ukazeljen dijak stopi prvíkrat pred svojega učitelja, postavi ga ta pred skladalnico knjig in uči, da mu kar vid in sapo jemlje. Ali pravi Kitajec se tega ne vstraši, zna si pomagati in pogum vzbujati. Tako se loti nekda dijak od prve vaje domu gredočega strah, kako bo zmagal toliko učenosti? A glej! Pri potu tam vidi staro ženo, ki je brusila na kamnu debel železen drog. Čemu ti bode to? popraša jo dijak. Poskusiti hočem, ali bi se napravila iz njega šivanka. Dobro, si misli dijak, ako se ta ne bo naveličala, tudi jaz se ne smem. Učil se je pridno, dosegel učenost.

J. J.

Iz česa je človeško telo? Na to odgovarja »D. Med. Ztg.«; Človek, ki tehtá 78 kg, je iz 44 kg O, 7 kg H, 22 kg C, 1720 g N, 1750 g Ca, 800 g Cl, 100 g Fl, 500 g P, 100 g S, 800 g K, 70 g Na, 50 g Mg in 75 g Fe. — Naši mladi kemiki že vedó, kaj to pomeni.

Smešnica. Veliko učenost je pokazal neki javni učitelj, govoreč o koristi vode. — »Gospoda moja, dejal je, ako ne bi imeli vode, ne bi se mogli učiti plavati: kako lahko bi potem ljudje utočili!«

 Častite naročnike vljudo prosimo potrpljenja, ako katera izmed zadnjih številk ni redno došla. Prosimó, naj reklamujejo, reklamacija je poštnine prosta. Vsak začetek je težak. Odslej — bode vse v redu.

UPRAVNIŠTVO.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravníštvo je v Marijanišči.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.